

Taalzwakke leerlingen op weg naar 2F

Hoe begeleid je taalzwakke leerlingen naar 2F? Mijn leerlingen redden dat niveau écht niet! Dat is een veel gehoorde uitspraak in het mbo. Maar wat is dat dan, een taalzwakke leerling? Lies Alons

Een taalzwakke leerling is een leerling die onder andere wat betreft woordenschat tekort schiet om mondelinge en schriftelijk taken uit te voeren op het niveau, afgezet tegen het niveau van het referentiekader taal dat we van hem mogen verwachten gezien zijn leeftijd en opleidingsniveau.

Deze werkdefinitie formuleerden we tijdens de Pro-meeting van Profiel Conferenties en ITTA op 8 oktober jl.. Voor deze leerlingen is een stimulerende leeromgeving met veel mogelijkheden voor succeservaringen van essentieel belang. Je kunt ze in verschillende gedaanten en met verschillende achtergronden tegenkomen:

- Anderstalige leerlingen, zowel NT2-ers als leerlingen met een andere moedertaal.
- Leerlingen met een zwakke basisvorming, bijvoorbeeld met een gebroken schoolopleiding of uit een taalarm milieu.
- Leerlingen met een beperking, denk bijvoorbeeld aan dyslexie, maar ook leerlingen met gedragsproblemen.

Onderwijsaanpak

Tijdens de Pro-meeting hebben de workshopleiders van het ITTA een onderwijsaanpak gepresenteerd die je kunt samenvatten in een viertal cruciale pijlers.

De presentatie van ITTA is te bekijken via:

www.profielproducties.nl/content/ITTA_Op%20weg%20naar%202F_131008.pdf

1. Zorg voor een **goede diagnose van de taalvaardigheid** van de leerling (vooraf of tijdens het opleidingstraject) en gebruik deze informatie. Dat betekent dat je het taalniveau van de leerling in kaart brengt, de taalproblemen signaleren en diagnosticeren en daarmee de leerbehoefte van de leerling bepalen. Zonder deze informatie:

- a. Weet je niet wat je kan verwachten van de leerling.
- b. Weet je niet waar je je op moet richten in het onderwijs.
- c. Kun je niet het noodzakelijke maatwerk bieden.

Hiervoor kun je gebruik maken van passende diagnostische instrumenten, zoals bijvoorbeeld Taal de Baas. Daarnaast is het van belang dat je als opleiding investeert in ontwikkelen en het behoud van de expertise van docenten die de leerbehoefte van de leerlingen concreet kunnen maken. Een geschikt taalvolgsysteem een belangrijk hulpmiddel.

2. Zonder duidelijke **motiverende doelen** krijg je leerlingen niet bereid zich in te spannen om 2F te behalen. Voor de leerlingen zijn transparante leerdoelen een voorwaarde voor een lerende houding: wat ga ik leren, waartoe dient het en wat levert het mij op? Heldere doelen en verwachtingen zijn een voorwaarde voor het ervaren van leersucces. Het is motiverend als lesdoelen aansluiten bij de praktijk van de stage, bijvoorbeeld een informeel gesprekje voeren met een cliënt in een verzorgingstehuis. Op die manier ervaart de leerling wat de plaats van het lesdoel in het grote plaatje is.

3. Zonder **goed (en passend) onderwijs** redden taalzwakke leerlingen het niet. Hiervoor moet je als opleiding ervoor zorgen dat je:

- a. Ze structuur biedt met overzichtelijke doelen, afspraken en regels.
- b. Ze kilometers laat maken. Leerlingen moeten veel kunnen oefenen met lezen, luisteren, gesprekken voeren en schrijven, zowel in de les Nederlands als in de beroepsvaklessen als op de stage.
- c. Samenhang aanbrengt (teambreed). Dat betekent dat je docenten in het team van elkaars activiteiten, afspraken en verwachtingen op de hoogte moeten zijn en dat het zichtbaar is in het onderwijsaanbod.
- d. Ze succes laat ervaren. Voor leerlingen is het van belang om iedere dag leersucces te ervaren, zowel op school als in de beroepspraktijk. Dat stimuleert en nodigt uit tot verder leren.

4. Zonder **investeringen** in middelen, aanpak en personeel gaan ze (wij!) het niet redden.

De begeleiding van taalzwakke leerlingen vraagt om een goede diagnose, contacturen Nederlands, samenhang in het onderwijsaanbod en de expertise van docenten.

Lies Alons is manager Marktgroep Onderwijs ITTA, het taalinstuut van de UvA